

Beesten op het Doek

Hoog bezoek: deze zomer strijkt Thaïs Vanderheyden in Knokke-Heist neer met haar collectie Mondriaans, Hockneys, Rembrandts en Van Goghs met een twist. Grote Kunst Voor Kleine Kenners is tot en met 10 september te bezichtigen in de Oude Visserijschool in Heist.

Tekst Isabelle Vander Heyde

De naam Thaïs Vanderheyden doet vast een belletje rinkelen bij al wie een miniatuurtje of twee heeft rondlopen. De Brugse illustrator maakt wereldwijd naam en faam met kinderboeken en fantasierijke personages die aloude tradities een verrassend frisse draai geven. Zo lost ze met de Spiekpietjes eigenhandig de Zwarte Pietendiscussie op, lokt ze met de Grote Kunst-reeks piepjonge bezoekers naar het museum en krijgt ze met de Quarantaine Mama-cartoons zelfs Kim Kardashian aan het lachen.

Internationaal gelauwerd of niet, doordeweeks is de artieste achter haar tekentafel te vinden, potlood in de hand en grote grijns op het gezicht. “Mijn man Tom en ik werken samen, twee bureaus tegenover elkaar. Dat van hem is netjes geordend rond een grote rekenmachine. Dat van mij is een boeltje, met verfspatten en heel veel chaos. Hij wijst me er vaak op dat ik zit te giechelen tijdens het tekenen. Dan heb ik weer een onbenullig detail aan mijn tekening toegevoegd en moet ik al op voorhand lachen als ik me de reactie van mijn jonge lezers inbeeld. Kleine dingen, uit het leven gegrepen, niet altijd elegant, maar dat hoeft ook niet.” Samen vormen Tom en Thaïs de Limonadefabriek, een project dat zijn achtergrond in muziek en theater combineert met haar teken- en vertelgave. “Je kan veel meer met een goed boek doen dan het afdrukken alleen. Elk verhaal leent zich ergens voor: een expo, een spel, een toneel, een lespakket, noem maar op. Tom bedenkt concepten bij de verhalen die ik vertel. Zo bestaat er een Spiekpietjes-musical

en werken we aan een manier om Grote Kunst op een speelse manier op school te integreren. Het is tegenwoordig belangrijk om kinderen interactief te betrekken, ze te triggeren met humor of een leuke uitdaging. We werken daarvoor samen met een extern productiebedrijf. Deze zomer zitten er naast een zoektocht bijvoorbeeld discrete animaties in de schilderijen. De Mona Lisa die om de zoveel tijd haar neus krabt, of de ijsbeer in een Frank Hals schilderij die plots begint te tokkelen op zijn luit. Kinderen zijn verwend wat beeldcultuur betreft, ze zijn constant omringd door schermen en animaties, je moet daarop kunnen inspelen.”

MEESTERLIJKE BEESTJES

Grote Kunst voor Kleine Kenners bestaat uit een reeks beroemde schilderijen waarin alle mensen vervangen werden door speelse dieren. Een knap staaltje Photoshop? Integendeel. Thaïs schildert ze vanaf nul helemaal opnieuw op canvas. “Ik laat ze voor negentig procent kloppen en voeg er dan wat pluchen fun aan toe. Alles gebeurt met de hand. Het is zeker niet eenvoudig om de penseelstreken van meesters als Vincent Van Gogh, Gustav Klimt of Jan Van Eyck na te bootsen. Er zitten specifieke technieken achter en ik doe veel onderzoek naar de vraag hoe zij dat gedaan kregen zonder de moderne middelen die artiesten vandaag hebben. Ik hou wel van die challenge: het grootste deel van het jaar schilder ik de voor mij gemakkelijke Spiekpietjes, dus ik vind het leuk om de zoveel tijd te worden uitgedaagd door de Grote Kunst

Da Vinci, Laatste avondmaal

© Thais Vanderheyden

reeks. Mijn allereerste doek was de Nachtwacht van Rembrandt voor mijn zoon, van het ene kwam het andere en plots waren er boeken en expo's. Ik maak dit jaar op vraag van Oostende ook een tiental Ensors naar aanleiding van het Ensor-jaar. Wat die man deed ... het lijkt zo eenvoudig, maar in werkelijkheid was het aartsmoelijk. Zodoende heb ik veel respect gekregen voor kunstenaars die ik oorspronkelijk niet per se apprecieerde. Sommige schilderijen heb ik op een dag tijd af, maar een Vlaamse primitief betekent al gauw een week werk. Hoe iemand als Van Eyck licht op een wimper liet vallen: centimeter per centimeter schilderen, lijntjes zetten, puntjes maken ... heerlijk zwoegen!" Prutswerk is Thaïs sowieso niet vreemd. Weinigen weten dat haar schilderscarrière in het atelier van Isabelle de Borchgrave begon, de Brusselse artieste die naam maakte met papieren sculpturen. "Ik heb voor zover ik me herinner altijd willen tekenen, mijn beste herinneringen hebben stevast een potlood in de hand. Na een studie kunstgeschiedenis en omzwervingen via onder andere Ketnet, wist ik zeker dat ik ook voor een jong publiek wilde schrijven en tekenen. Maar ik miste het om echt met mijn handen bezig te zijn. Isabelle werkte op dat moment aan een expo rond de Italiaanse familie de Medici. Ze reproduceerde de kostuums die zij dragen in de vele schilderijen en portretten van de clan. Patroonmaaksters knipten de vormen uit en zij beschilderde die. Ik was verantwoordelijk voor het

tekenen van de juwelen en accessoires: halssnoeren, parels, kleine handtassen, trompe-l'oeils. Na die ervaring ben ik voor mezelf gaan schilderen en schrijven. Op een dag stapte ik met enkele tekeningen en een vaag verhaal naar een uitgever, en sindsdien ben ik van het ene boek in het andere gerold."

PETER PAN-SYNDROOM

Technisch aangelegd of niet: kinderen vormen zowat het meest genadeloze publiek en niet alle kunstboeken voor kleintjes slaan aan. Integendeel. "Dat is zo jammer, want er bestaan echt prachtige publicaties, maar een neen is een neen bij zo'n jong publiek. Ik wil kunst laagdrempelig maken en ervoor zorgen dat ze zelf een museum binnen durven stappen en de discussie kunnen aangaan over de werken die ze zien. Dat hoeft niet altijd verheven te zijn, soms is een pipi-kaka-mopje de perfecte ijsbreker om het met een zesjarige over het oeuvre van Sandro Botticelli te hebben. Een uitgever zei me ooit dat ik met de verwondering van een kind naar de wereld kijk. Op één of andere manier ben ik ergens blijven steken denk ik, een soort van Peter Pan-syndroom. Ik herken dat bij mijn eigen idolen Astrid Lindgren of Roald Dahl. Je voelt in hun boeken dat ze precies meer voeling hebben met kinderen dan volwassenen. En soms weet ik het zelf ook niet, maar dan moet je een sprong in het diepe durven wagen. Ik heb één Grote

Vermeer, Meisje met de parel

© Thais Vanderheyden

Munch, De schreeuw

Michelangelo, De schepping

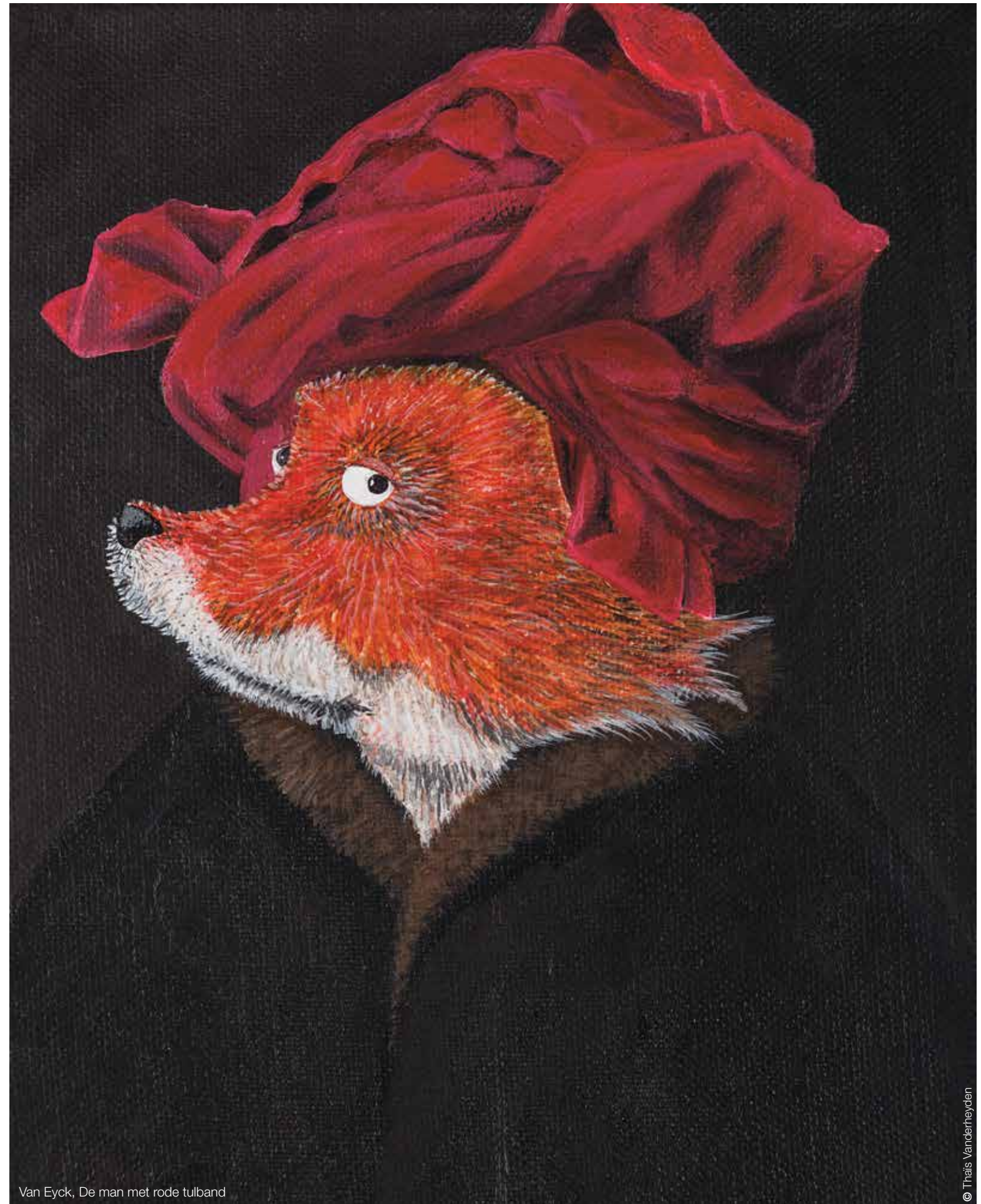
© Thais Vanderheyden

Kunst-boek uitgebracht met focus op de Vlaamse meesters, puur en alleen omdat ik daar zin in had. Zo'n niche zou langs geen kanten aanslaan, dacht ik, maar het heeft wel degelijk heel goed verkocht." Protjes-, snotjes- en pipimopjes terzijde, gaat Thais' werk ook de mindere kantjes van het leven niet uit de weg. Tijdens de Covid-19-crisis gingen de sarcastische dagboektekeningen van deze mama van vier viraal en waren haar verwilderde haardos, obligate wijntje en occasionele gevloek tot in LA te bewonderen. "Vrienden belden me helemaal uitzinnig om te zeggen dat mijn cartoons in de stories van Kim Kardashian en Alec Baldwin waren gespot. Ik tekende in die dagen veel met mijn kleuters, kwestie van wat ritme te bewaren, en mijn eigen chaos werd mijn grootste inspiratiebron. Ik merk dat mensen er nog steeds blij van worden als ik een greep uit mijn leven post. Ik denk dat het gewoon deugd doet als iemand voor de verandering toegeeft dat het niet allemaal meezit in een al te perfecte Instagramwereld." Verder ook het boekje Lievelingsverdriet, over verwerken van verdriet en veerkracht – "van 3 tot 100 jaar". Zelf is de illustratrice op Instagram openhartig over haar eigen verdriet en het verlies van haar broer ruim twintig jaar geleden. En met de Spiekpietjes hekelt ze de discussie rond Zwarte Piet, al was dat oorspronkelijk niet de opzet: "Eigenlijk vond ik het concept van Zwarte Piet als kind maar eng: het idee dat een vreemde

mens door ons raam naar binnen keek en mijn doen en laten vastlegde: liever niet. Dus kwam ik met een soort elfjes, de Spiekpietjes, op de proppen. Het sloeg meteen aan en al gauw kwamen er poppen, kostuums en een musical. Ik dacht eerst niet echt na over hun huidskleur, ik bekeek de hele discussie met de ogen van een kind dat in de jaren zeventig is opgegroeid. Maar gaandeweg ben ik volledig van mening veranderd: het is juist door latent, onbewust racisme dat we in de problemen komen. Plots zag ik dat en kreeg ik kippenvel van mijn eigen tekeningen. De Pietjes zijn nu een pak diverser en dat doet iedereen deugd. Pas op, ik veroordeel daarom de generatie van onze ouders niet: ze zijn opgegroeid in een andere wereld. Zelden kende onze wereld zo'n kentering, iedereen moet de tijd krijgen om mee te kunnen. Censuur van een Roald Dahl bijvoorbeeld vind ik echt niet nodig: je kan de hele geschiedenis toch niet uitwissen. Maar eigenlijk stelt die vraag zich niet eens: het zijn onze kinderen die voor verandering zullen zorgen - al dan niet met de hulp van een Spiekpietje of twee. Het leuke is dat je kinderen niets kan opleggen: je kan ze maar iets bieden en zien wat zij ervan zullen maken. Aan hen om het plaatje compleet te maken. »

KH

Tot 10 september, tickets via www.grotekunst.be
Oude visserijschool, Kursaalstraat 55, 8300 Knokke-Heist

Van Eyck, De man met rode tulband

© Thais Vanderheyden